

Institut Européen des Jardins & Paysages

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen

Inventaris Limburg

Pastorietuin

Auteur(s) : Onroerend Erfgoed |Flanders Heritage Agency
www.onroenderfgoed.be <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Titel:	Pastorietuin
Provincie:	Limburg
Gemeente:	Heers
Deelgemeente:	Veulen
Bron:	Schepping: 2014-02-26 Bijwerken: 2017-05-30 URI: https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134351
Coördinaten:	Breedte: 5.30230866978 Lengte: 50.7622208081

Primaire tekst

Tuinruimte van de oude omgrachte 18de-eeuwse pastorie, in 1850 vervangen door de huidige pastorie met ommuurde voortuin en hekpijlers.

De eerste, in 1763 vermelde, pastorie van Veulen verschijnt op het Vóór-primitief kadasterplan uit vermoedelijk 1810 (zie illustratie kasteel van Veulen). Zo kan men er zich een stereotiep beeld van vormen: een brug over de gracht leidde naar een erf waarrond een kleine bijbouw, een haakse vleugel en de pastorie liggen, met achteraan een tuin (Vóór-primitieve percelen nr. 260, 262 en 261, nadien gewijzigd in nr. 249, 248 en 247). Men leefde er toen blijkbaar *'entre cour et jardin'*, het geliefde woonmodel sedert het midden van de 18de eeuw.

De pastorie lag en ligt nog steeds op een perceel begrensd tussen de Kasteelstraat en de voormalige Ridder- of Dorpsstraat. In 1846 schrijft het toenmalig gemeentebestuur een aanbesteding uit voor de bouw van een nieuwe pastorie, die in 1853 op het kadaster verschijnt. De nieuwbouw ligt niet op het omgracht perceel aan de Kasteelstraat, maar halfweg het perceel aan de Dorpsstraat. Het is een uiterst sober neoclassicistisch gebouw met voortuin, twee bouwlagen, een leien zadeldak en een dubbel huisopstand van drie traveeën in de voor- en vijf traveeën in de achtergevel. De bakstenen straatmuur heeft nu recentere geglazuurde dekstenen en werd gedeeltelijk hermetseled; ter hoogte van de voordeur springt hij achteruit voor een smeedijzeren hek tussen hardstenen pijlers uit de bouwtijd van het huis. De pijlers zijn van een model dat in Heers wel meer voorkomt: vierkante monolieten met sokkel en geprofileerde deksteen. Het hek heeft vierkant stijl- en regelwerk en ronde onderspijltjes en spijlen met lanspunten. Ook ter hoogte van het rechterbijgebouw, nu dienstig als garage, was er een inrijhek tussen gelijkaardige pijlers; één draagt de inscriptie *Spes illorum immortalitate plena est* (vrij vertaald: de sterfelijken koesteren alle hoop). Een recht pad van stoeptegels in het gras, vertrekt bij twee flankerende hazelaars en leidt naar de voordeur van de pastorie. Een nieuwe tuinaanleg wordt gepland.

Het achterliggend perceel behield in 1853 nog zijn grachten en werd als tuin ingericht met een paviljoentje op de zuidelijke perceelsgrens. In 1912 noteert het kadaster de verdwijning van de noordelijke grachtarm naast het steegje (een voetweg van de voormalige Ridder- of Dorpsstraat naar het kasteel van Veulen) en de vervanging van dit paviljoen door een nieuw, aan het einde van de tuin, bij de gracht aan de Kasteelstraat. De resterende grachtarmen verdwenen van het kadaster in 1974, jaartal waarin de pastorie recente aanbouwsels kreeg. Plaatsbezoek wijst echter uit dat van de oude toestand nog sporen overblijven: een grachtarm blijft achteraan links als poel over en rechts herkent men het tracé van een tweede grachtarm.

Auteur: De Maegd, Christiane

Auteur: Van den Broeck, Myriam

Datum: 2007

Titel Text: Pastorietuin

Grafische documenten

De voortuin van de pastorie uit 1850 in de Kasteelstraat 12 te Veulen
(Vlaamse Gemeenschap, 01-01-2007, ©Vlaamse Gemeenschap)

Bibliografie

Gegevens verstrekt door de heer Jan Destreel, waarvoor dank.

Hasselt, Archief van het Kadaster, Vóór-primitief plan s.n., s.d., met een andere perceelsnummering dan de Primitieve kaart door C. Moers; het Verzamelplan is 1830 gedateerd.

Hasselt, Archief van het Kadaster, Opmetingsschets 1853 nr. 1; 1912 nr. 2 en 1974 nr. 1.

Hasselt, Archief Provinciebestuur, lijst 61, 3de directie, doos 18, dossiers 467-468 en 470-471. In 1850 bedraagt de uiteindelijke kostenstaat 6.395 fr.

PAUWELS D., SCHLUSMANS F. met medewerking van MUYLDERMANS E. & ROMBOUTS J. 1999: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie Limburg, Arrondissement Tongeren, Kanton Borgloon, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 14N4*, Brussel - Turnhout, p. 345.

Relaties

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121151>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/32224>

Beknopte karakterisering

Datering: derde kwart 19de eeuw, tweede kwart 19de eeuw

Typologie: hekken, hekpijlers, pastorietuinen